

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

VI. občni zbor „Cecil. društva“ v Ljubljani, dné 22. okt. 1885.

Prišel se je zbor ob 10. uri v stolni cerkvi sè slovesno sv. mašo, katero je služil društveni predsednik, preč. g. prošt dr. A. Jarc. O petji, ki se je vršilo med sv. opravilom, poročal je že v zadnjem listu „Cerkv. Gl.-a“ preč. g. dopisnik z Gorenjskega (str. 86.); toraj ne bomo tu ponavljali, kar je že znano. Ob enajstih po končani sv. maši zbralo se je 58 društvenikov v veliki dvorani knezoškofijske palače, od prevzv. g. knezoškofa za zborovanje milostno pripuščeni. Število vdeležencev mora se pičlo imenovati, ako ga primerjamo z imenitnim namenom, ki ga ima „Cec. društvo“, in ker se je moralo vendar vedeti, da se bodejo mil. društveni pokrovitelj sami zborovanja vdeležili. Toliko več priznanja zaslužijo oni gospodje, ki so prišli od daleč, celo iz sosedne goriške nadškofije, med tem ko je bila Ljubljana sama slabo zastopana.

Narpred pozdravi društveni predsednik, preč. g. prošt dr. A. Jarc navzočega mil. knezoškofa in ves zbor, govori o namenu „Cec. društva“, o njegovih dosedanjih vspehih in o pripomočkih, s kojimi skuša društvo priti do svojega namena t. j. o orglarski šoli, društvenem časniku „Cerkv. Glasbeniku“ in o odborovih sklepih za povzdigo cerkv. petja. Konečno priporoči g. predsednik „Cec. društvo“ prevzvišenemu pokrovitelju, milostnemu gospodu vladiki.

Društveni tajnik g. Janez Gnjezda na to poroča o društvenem delovanji preteklih dveh let naslednje:

Prevzvišeni knezoškof, milostni gospod pokrovitelj!

Slavni zbor!

Društva obhajajo občne zборе zato, da se pri njih ozirajo na pretekli čas ter jačijo in ohrabrujejo za prihodnost. Tudi „Cecilijino društvo“ za ljubljansko škofijo zbralo se je danes, da se nekoliko ozrè na minuli dve leti svojega delovanja v povsneh cerkvene glasbe. Je-li ta razgled prijazen ali ne, ne drznem se razsoditi; primerjal bi ga v slikarstvu znanemu „*clair-obscur*“, ki kaže poleg svitle luči temno senco.

Ko se je bilo pred osem leti naše društvo ustanovilo, delali smo si veliko upanja, da bode ono, ker se je postavilo na popolnem cerkvena tla s svojim namenom, namreč povzdigovati in pospeševati katoliško cerkveno glasbo v smislu ter duhu sv. cerkve, na podlagi cerkvenih določb in ukazov, — hitreje prodrlo in se razširilo po naši škofiji, katera se sme sicer brez pretiranja gledé katoliškega čuta in dejanske vere v izgled postaviti marsikateri drugi škofiji. Žalibože, da se ta naša, morda prevročekrvna, nada nij tako uresničila, kakor smo si želeli. Sicer se v življenji posameznega človeka, kakor skupnega društva že tako godi, da velikokrat ideja za resnico zaostaja: a ta navadna skušnja nam še ne daje pravice, zadovoljnimi biti z rezultatom, ki smo ga dosegli. Treba, da si danes nekoliko vest izprašamo, ter ogledamo faktorje, kateri so merodajni pri našem važnem smotru.

Pričnimo z društvenim odborom. Njegova naloga je sè sredstvi, ki mu jih podaja §. 3. društvenih pravil, po svoji moči skrbeti, da se doseže namen „Cec. društva“. Ta sredstva so: 1) priporočanje, naznanovanje, razširjanje v cerkv. duhu zloženih kompozicij in podučnih glasbenih in liturgičnih spisov, ali da se bolj konkretno izrazim, izdavanje društvenega glasila: „Cerkveni Glasbenik“. O njegovi vrednosti jaz, kot vrednik, ne morem govoriti, kar bi bilo tudi nepotrebno, ker ima vsak izmed Vas, slavna gospoda, o njem že svojo gotovo sodbo. In naj bode ta sodba dobra ali slaba, toliko si vendar vsojam izpovedati se, da je moja vest mirna, zlasti če pomislim, da pri mnogih šolskih urah in pri vodstvu nekega družega društva mi vredovanje in razpošiljevanja „Cerkv. Glasbenika“ nij ravno za posledek in kratek čas. Ako bi jaz imel kako željo o njem izraziti, bila bi ta, da bi vanj prihajali dopisi in članki iz bolj različnih krajev naše škofije, ter tudi mnogobrojna naročila. Ne morem si pa tudi kaj, da ne bi dosedanjim navadnim gg. dopisovalcem tu očitno ne izrekel svoje najtoplejše zahvale za njih trud.

2) Drugo sredstvo, da se doseže namen našega društva je orglarsko-pevska šola. Toda o njej govoriti nij moja naloga, ampak njenega gospoda vodje. Ako se drznem le z enim samim stavkom se je spominjati, naj izrečem le milo prošnjo, naj bi se pri mladih orglavcih, ki izšolani na deželo pridejo, ne podirala cerkvena načela, katerih so se v šoli navzeli; sicer je poduk nas učiteljev orgl. šole golo Sisifovo delo in stroški za šolo le zavržen denar!

Ker je koralno petje v prvi vrsti cerkveno, sklenil je društveni odbor podati svojim udom kot darilo za l. 1885. „*Processionale Romanum*“ t. j. koralno knjigo, povzeto iz Rimskega obrednika, pontifikala in misala. Ona hrani v sebi pesni, kakor jih sv. cerkev zahteva za svečnico, cvetno nedeljo, veliki četrtek, petek in soboto, za praznik sv. Marka, 3 dni križevega tedna za praznik sv. Rešnjega Telesa in za druge v ritualu navedene prosne sprevo. V dodatku ima ta „*Processionale*“ še litanije lavretanske in presv. imena Jezusovega, *Asperges*, *Vidi aquam* in pesni za slovesni sprejem škofa. Enako prejšnim letnim darilom: *Ordinarium missæ*, *Offic. Defunctorum*, *in offic. in Nativitate Dni*, je tudi letošnje lepo tiskano ter v večo zložnost za cerkv. obhode povzeto iz oficijelnih izdaj.

Da se je odbor „Cec. društva“ zanimal tudi za cerkveno petje v domačem jeziku, naj opomnim tu slavnemu zboru le memogredé, kar mu je že znano, da je preteklo leto vsled društv. naročila prišel na svetlo cerkvene pesmarice „Cecilija“ drugi del, urejen kakor prvi po g. Ant. Foersterju. Pesmarica obsega poleg kratkega molitveneka 252 slovenskih pesen. Ne bodem jo tu ocenjeval; samo to rečem, da naj bodi ta lepa knjiga namesto odgovora onim našim nasprotnikom, kateri „Cecilijnemu društvu“ vedno očitajo, da „pehá slovensko pesen z naših cerkvenih korov.“ —

„Cecil. društvo“ v Ljubljani nij ustanovljeno samo za ljubljansko mesto, ampak za vso ljubljansko škofijo. Ako si toraj zastavimo vprašanje, kako daleč da ono razteza svoje korenine po deželi kranjski, gotovo nam je odgovor težak. Naše društveno drevo ima sicer nekoliko glavnih korenin, katere omogočijo, da deblo stoji; so posamezni navdušeni možje po mestih in na deželi, ki vkljub mnogoterim zaprekam neustrašeno delujejo za pravo cerkv. glasbo in so dosegli že lepe napredke, a treba poleg glavnih korenin tudi tanših, tako zvanih lasjih koreninic, katere srkajo iz plodne zemlje sok ter ga donášajo deblu, da zamore ono čvrsto rasti, zeleneti, cvesti in sad donášati. In prav teh koreninic nam majka. Dà, na nekaterih krajih, kjer so že bile, prišel je zlobni črv, ki jih je oglodal. Zato naj izrečem tù prisrčno željo, naj bi gg. nasledniki nikar ne podirali, kar so njih spredniki zidali. Sprednik z veliko težavo izvežba pevski kor; osebno ali vsaj z vne-manjem in sodelovanjem z orglavcem vpelje liturgično petje. Kar pride naslednik z nasprotnim duhom, in ne da bi še slabo poslopje bolj utrdil, ga kar poruši in poprejšnji trivijalnosti cerkvena vrata na stežaje odprè, da se s tem morda — ljudstvu prikupi nasproti spredniku, ki se je moral bojevati s spačenim okusom ljudske množice, katera se v kratkem času še nij mogla privaditi boljšemu okusu, a bi se mu bila polagoma, ako bi bil naslednik težko pričeto delo vztrajno nadaljeval, kar bi mu ne bilo posebno težavno, ker je bila ledina že preorana in pot naravnana. Tako pa se spolnuje: „*Et fiant novissima . . . pejora prioribus*“.

Ako povprašamo, kaj da je takemu nasprotnemu početju vzrok, moramo odgovoriti, da tu mora biti edino le slaba nasprotna volja ali nevednost. Pa bodimo milostljivi sodniki ter recimo, da je samo nevednost temu kriva, dasi tudi so prevzvišeni sedaj v Bogu počivajoči knezoškof Krizostom izdali v oziru cerkv. petja nekoliko določil in opominov v „Laibacher Diözesanblatt-u“ in so dné 13. sept. 1880 o priliki 4. občnega zbora našega društva med drugim to-le opomnili: „Pri kanoničnem obiskovanji cerkva sem se prepričal, da je „gledé cerkvene glasbe še marsikaj popravkov treba. Ne morem pa prezreti „posebno enega pogreška, katerega sem opazoval pri petji, da se namreč „sim in tje petje na koru premalo vjema sè svetim liturgičnim dejanjem pri „altarji“ . . .“

Ranjki mil. pokrovitelj so tedaj pred 5 leti že povdarjali imenitnost spolnovanja liturgičnih pravil. To je temelj, to je prva zapoved za zboljšanje cerkvene glasbe in sploh za vravnavo službe božje. Ako se petje loči od liturgije, postane kmalu luščina brez plodovitega jedra, mladika ločena od trte. Le, ako se petje tesno naslanja na liturgijo, ali da se bolje

izrazim, ako se petje iz liturgije rodi, ima živelj v sebi, more rasti, cvesti ter raznašati sveto vonjavo dušnega zboljševanja. Nij je vrste duhovnega delovanja, ki bi zaslužila toliko skrbi, kakor je vredno obhajanje službe božje, koje prva dolžnost je poveličevati Boga in potem za-se iz nje zajemati milost in blagoslov božji. Služba božja, ki se obhaja po pravilih sv. cerkve, je pridiga, katera prešinja naš um, našo domišljijo in naš čut; dà, ona nij samo pridiga, temuč čin, s katerim so spojene najbogatejše milosti, za katere je srce tim sposobniše, čim vrednejše se služba božja opravlja.

Slavni zbor! Da tudi mi, vsi udje „Cec. društva“ in vsa lepa naša dežela pride do tega vzvišenega konca, vsojam si k sklepu v imenu društvenega odbora in upam da v imenu vse kupščine, spreponižno prositi prevzvišenega gosp. knezoškofa, milostnega pokrovitelja našemu društvu, naj blagovolijo po svoji modrosti potrebno ukreniti, da bodemo mogli čedalji vspešnejše delati v čast božjo v dušno vzbujno vernikov — v kar nam Bog pomagaj na priprošnje naše varuhinje sv. Cecilije!

Društveni blagajnik, preč. g. konz. svetov. Žiga Bohinec, poroča o stanu blagajnice preteklih dveh let naslednje:

Račun za l. 1883/4.

Prebitek iz prejšnjega leta 702 gld. 18 kr.

Novi dohodki:

1. Doneski cerkva	406 gld. — kr.
2. Udnine	128 " — "
3. Obresti	48 " 61 "

tedaj 582 " 61 "

Skupni dohodki 1284 gld. 79 kr.

Stroški

A. Za orglarsko šolo:

1. remuneracija 2 gg. učiteljema	600 gld. — kr.
2. muzikalije	17 " 33 "
3. instrumenti	23 " — "
4. kurjava	24 " 46 "
5. razsvitljava	5 " 23 "
6. stanovanje	153 " — "
7. strežnik	36 " — "
8. razni stroški	1 " 86 "

skupaj 860 gld. 88 kr.

B. Za društveno darilo

42 " 60 "

Skupni stroški 903 gld. 48 kr.

Prebitek konec leta 381 gld. 31 kr.

Račun za l. 1884/5.

Prebitek iz prejšnjega leta 381 gld. 31 kr.

Novi dohodki

1. Doneski cerkva	781 gld. 50 kr.
2. Udnine	122 " — "
3. Obresti	9 " 62 "

tedaj 913 " 12 "

Skupni dohodki 1294 gld. 43 kr.

Stroški

A. Za orglarsko šolo:

1. remuneracija 2 gg. učiteljema	600	gld.	—	kr.
2. muzikalije	—	"	—	"
3. instrumenti	9	"	60	"
4. kurjava	35	"	30	"
5. razsvitljava	6	"	38	"
6. stanovanje	153	"	—	"
7. strežnik	30	"	—	"
8. razni stroški	12	"	44	"

skupaj 846 gld. 71 kr.

B. Za društveno darilo 120 " — "

Skupni stroški 966 gld. 72 kr.

Prebitek konec leta 327 gld. 72 kr.

V hranilnici na bukvicah štv. 94.455 210 gld. 62 kr.

V blagajni gotovine 117 " 09 "

Skupaj zgornji 327 gld. 71 kr.

Vodja orglarske šole, g. stolni kapelnik A. Foerster, poroča o delovanju te šole to-le:

Prevzvišeni gospod knezoškof!

Slavna gospôda!

Orglarska šola našega „Cecilijinega društva“ je začela 16. sept. tega leta osmi tečaj svojega delovanja. Oglasilo se je čez 30 učencev; ker se je nekaterim odsvetovalo, nekateri so pa sami sprevideli, da bode napredek pri tolikem številu pešal, ostalo je le 18 učencev kakor lani; a še premnogo, ako se pomisli, da ima šola na razpolaganje samo ene orgle, en harmonij in en klavir. Izmed letošnjih učencev jih je 9 iz ljubljanske, 5 iz goriške, 4 pa so iz lavatinske škofije. Učenci dobivajo poduk v liturgiki in zgodovini cerkvene glasbe, v harmoniji v zvezi z generalbasom, v modulaciji, o kontrapunktu, imitaciji, kanonu in fugi, v koralnem in figuralnem petju, v igri na orgle in na klavir.

Dozdaj je dobilo sploh 40 učencev spričevalo sposobnosti za orglarsko službo; razen teh so bili nekateri še neizšolani učenci brez spričevala sposobnosti kot organisti nastavljeni. Žalibog, da marsikateri izmed njih kot mojsterskaza cerkveni glasbi le škoduje.

Delavcev na polji cerkvene glasbe bi torej ravno ne primanjkovalo, a vendar se meni zdí, da se idéja cecilijanstva pri nas prepočasno razširja v primeri z drugimi deželami, kjer so začeli mnogo pozneje za nami cerkveno petje reformovati. Večina cerkvenih določil ostaja še vedno le mrtva beseda na papirji, ker se izvrševanje cerkvene glasbe še ne kontroluje od kompetentnih strani v tej meri, kakor izvrševanje drugih cerkvenih določil.

A bodimo pogumni in vztrajni; upajmo, da smo si danes zadujkrat potožili nad majhnim vspehom večletnega truda ter pričakujemo večji napredek od visoke podpore prevzvišenega društvenega pokrovitelja, milostnega gospoda knezoškofa, kateremu zakličem glasno „Slava!“ (Glasni „Slava!“)

Po dovršenih točkah sporeda blagovolili so v veliko radost društvenikov premilostni gosp. knezoškof dr. Jakob Missia navzoče nagovoriti z onim tehtnim govorom, ki ga je bil „C. Gl.“ zadnji svoji številki na čelo postavil.

Z vidnim zanimanjem so ga društveniki poslušali in mu na zadnje živahno pritrdili. Ko so mil. g. knezoškof navzoče povabili, naj, komur je kaj na srci, svoje menenje ali želje odkritosrčno naznani, poprosi duh. svetovalec preč. gosp. mestni župnik Janez Rozman besede, ter izrazi željo, naj bi se orglarske službe ne oddajale, kakor se sedaj le prepogosto godi, nevesčim samoukom ali pa takem, ki se zna temu ali onemu gospodu bolje prikupiti; marveč naj se gleda pri oddajanji takih služb v prvi vrsti na izprašane učence orglarske šole; potem se bode cerkv. glasbena reč povzdignila. (Dobro!)

Ta nasvet podpira preč. g. župnik Mihael Sajè, ter v povspeh cerkveno-glasbenega poduka, ki ga pri nas toliko manjka, prosi mil. g. knezoškofa, naj bi blagovolili priporočati ali zapovedati za vsako župnijo vsaj po en iztis „Cerkv. Glasbenika“.

Mil. g. knezoškof pritrdijo gg. Rozmanu in Sajetu, rekši, da tudi sami želé, naj bi se v smislu cerkvenih pravil izvežbani orglavci nastavljali ter tudi v večjem številu naročalo na „Cerkv. Glasbenik“, ki je prvi in edini slovenski list te stroke.

Preč. g. župnik Jos. Lavtižar govori o potrebi zveze cecilijanskih podružnic z glavnim društvom. Pa podružnice, kje so pri nas? — Ena sama je za dekanijo kranjsko, in še ta peša materialno in gledé števila udov. Vzrok temu, misli g. govornik, je malomarnost; zato tudi letos kranjska podružnica nij imela občnega zborovanja, pač pa podučevalni kurz, katerega se je pa tudi prepričlo število poklicanih vdeleževalo. G. govornik stavi toraj apél na odbor glavnega društva, naj vendar kaj ukrene, da vstopi kranjska podružnica v zvezo z ljubljanskim društvom, in stavi končno vprašanje ljubljanskemu odboru, kaj da hoče v to svrho storiti? Predsednik preč. g. prošt A. Jarc obljubi sklicati odborovo sejo ter k njej povabiti odbornike kranjskega društva, da oba odbora reč doženeta.

G. A. Foerster želi, naj bi čč. gg. društveniki z dežele odboru izrazili svoje misli o potrebnih ukrepih gledé zboljšanja cerkvene glasbe; odbor naj bi vse dobro prevdaril in svoje sklepe mil. g. knezoškofa v potrjenje predložil.

Mil. g. knezoškof na to opomnijo, da jim je prava dobra cerkvena glasba jako pri srci ter da bodejo po okoliščinah in potrebah skrbeli za to, da se bode po ljubljanski škofiji cerkvena glasba tudi zvrševala v smislu sv. cerkve. — Potem so podelili navzočim še škofovski blagoslov in zborovanja je bilo konec.

Popoludné ob $\frac{1}{4}$ na 5. bila je cerkvena slovesnost v cerkvi čč. oo. frančiškanov; popisal je tudi njo preč. g. dopisnik z Gorenjskega v zadnji številki našega lista.

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1885. (po direktoriji ljubljanske škofije).
(Dalje.)

6. decembra. *Dom. II. Advent.* Sv. Nikolaj, škof spoznovalec, varuh stolne cerkve (*S. Nicolai Ep. C., Titul. Eccl. Cathedr.*), dup. 1. cl. *cum Oct. per totam Dioec.* (po vsej škofiji).

Missa „Statuit“; vse, kakor na str. 11. in 12. „Cerkv. Gl.-a“ 1884. 1.

8. decembra. Neomadežano spočetje B. D. M. (*Immacul. Conceptionis B. M. V.*), dup. 1. cl. *cum Oct.*
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 96.
13. decembra. 3. Adventna nedelja (*Dom. III. Advent. [Gaudete], 2. cl.*),
De ea, sem.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 97.
20. decembra. 4. Adventna nedelja (*Dom. IV. Advent., 2. cl.*), *sem.*
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 97.
25. decembra. Rojstvo Gospodovo (*Nativitatis Domini*), dup. 1. cl. *cum Oct. privileg.*
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 98. in 99.
26. decembra. Sv. Štefan, prvi mučenec in spomin vseh mučencev (*S. Stephani, protomartyris et commem. Oo. Ss. Martyrum*), dup. 2. cl. *cum Oct.*
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 99.
27. decembra. *Dom. (vac.)* Sv. Janez, apostol in evangelista (*S. Joannis Ap. et Evang.*), dup. 2. cl. *cum Oct.*
Introitus.
In medio Ecclesiae glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 7.

Graduale.

Exiit sermo inter fratres, quod discipulus ille non moritur: et non dixit Jesus: Non moritur. V. Sed: Sic eum volo manere, donec veniam: tu me sequere. Alleluja, alleluja. V. Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his: et scimus quia verum est testimonium ejus. Alleluja.

Razšlo se je govorenje med brati, da oni učenec ne umrje: pa nij rekel Jezus: Ne umrje. V. Ampak: Hočem, da tako ostane, dokler ne pridem: ti pojdi za menoj. Alleluja, alleluja. V. Ta je oni učenec, kateri pričuje o tem: in vemo da je resnično njegovo spričevanje. Alleluja.

Offertorium.

Justus ut palma, glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 7.

Communio.

Kakor *Graduale*: *Exiit sermo donec veniam.*
(Dalje v prih. letniku.)

D o p i s i.

— **Gmunden na Zgornje-Avstrijskem**, 22. nov. 1885. — Danes je praznik svete Cecilije. Praznoval sem njen spomin v cerkvi oo. kapucinov v tukajšnjem mesticu. Rad bi se bil vdeležil slovesne službe božje v mestni župnijski cerkvi, pa nij mi bilo mogoče. Tudi nisem mogel obiskati znanega cerkveno-glasbenega skladatelja Habert-a, kateri izdaja tukaj lastni list. Vendar sem pa ta dan slišal v kapucinski cerkvi ljudsko petje, katero me je zelo ginilo. Kaj je ljudsko petje? Pri nas na Kranjskem ga žalibog še nimamo, akoravno poznam nekaj častitih sobratov, kateri bi ga radi vpeljali, pa se jim dozdaj še nij posrečilo. Res je, da imamo večkrat pete litanije, pri katerih se s cerkvenimi pevci družijo tudi drugi verniki. Vendar ne pojejo vsi, ampak komaj vsaki deseti, in še ne. Pa ako bi tudi hoteli peti, mnogoteri ne morejo, ker se pri naših odpevih za litanije *cantus firmus* ali vodilni glas giblje v visočinah, v katere se zaganjajo le pogumne primadone s svojimi simtertje neprijetnimi glasovi. Ako hočemo, da bode vse ljudstvo pelo, naj ne sega noben odpev čez *d*. Ta ton je namreč meja, do katere se večjidel vsakdo lahko povzdigne.*) Naši pevovodje naj toraj vse dotične napeve tako transponirajo, da jih bode moglo vse ljudstvo peti.

*) Ravno to trdi glasbeni vodja profesor Renner v Regensburg-u, s katerim sva precej drugi dan o tem govorila.

Kakošno je bilo toraj ljudsko petje v kapucinski cerkvi? Kar pretresel me je ta mnogobrojni pevski zbor. Tu so vsi pričujoči verniki peli: stari in mladi, možki in ženske. O kako lepo se kaže v taki slovesni molitvi edinost med nami, ki imamo vsi enega Očeta v nebesih! In tu niso peli tiho, temuč na ves glas. Iz tisočerih grl se je razširjal odmev po prostorni cerkvi in kakor valovi na morskem obrežji šlo je od oboka do oboka: *Gier liegt vor deiner Majestät im Staub die Christenſchaar*. To se mora le slišati, kajti popisati se ne dá. Še zdaj mi doné po ušesih ti krepki možki glasovi, katerim so se pridružili nežni ženski v višji oktavi! O draga domovina, kako bi blažilo tako navdušeno soglasje tvoje simtertje še precej neolikane sinove, kateri pač mnogokrat prepevajo po gostilnah, ko jim še le pijača jezike odveže, po božjih hišah pa molče, kakor da bi jim Stvarnik ne bil podelil dar petja v Njegovo čast in hvalo! Naj nam toraj nikar ne zadostuje, da se na koru glasite le dve ženski in vse drugo je nemo, mrzlo in neobčutljivo. Silno so me ganile zlasti besede, katere je pela zbrana množica: *Вертюжъ унѣ нѣтъ!* Dà, Gospod nas ne bode zavrgel, ako na prsi trkajoč spoznamo svoj dolg, temuč ozrl se bode na nas in se nas usmili. Trdno sem sklenil ta dan, da bodem kadar pridem nazaj v preljubljeno domačijo, mnogo več deloval za povzdigo splošnega ljudskega petja, kakor pa do sedaj. Čemu imamo namreč v toliko iztisih razširjeno pesmarico, ako ne postane národova lastnina?!

— **Regensburg**, 24. nov. 1885. — Včeraj sem še le došel v mesto, kjer bode treba dalje časa se pomuditi. Regensburg leži ob Donavi ter šteje okoli 36.000 prebivalcev. Ulice niso posebno lepe ter ima sploh celo mesto znamenje starinske podobe. Tudi cerkve so zunaj večidel zastarele videti, toda znotraj se nahaja mnogo krasote. Posebno ponosno štrlita gotična zvonika stolnice proti nebu kot priči starodavne umetnije ter prevladujeta celo okolič. Danes sem obiskal gg. učnike cerkveno-glasbene šole. Med temi so štirji duhovniki in dva lajika. Duhovniki so: Franc Haberi za koral, dirigiranje in cerkveno-glasbeno slovstvo; Mihael Haller za kontrapunkt; dr. Jakob za estetiko; stolni kapelnik Max Rauscher za liturgijo. Lajika sta: Jožef Hanisch za nauk v harmoniji in orgljanje; Jožef Renner, za poduk v petji. Vodja šole je letos Mihael Haller. Vdeleževalcev nas je deset in sicer iz raznih krajev in národov, namreč: trije Avstrijanci iz škofij Brixen, Leitmeritz in jaz iz Ljubljane; eden iz Pruske Šlezije; eden iz Odese na Ruskem; eden iz Bregenca v Vorarlberg-u, eden iz škofije Trier, dva iz Hollandije in eden iz škofije Alton v provinciji Illinois severne Amerike. Stanovanje imamo večidel vsi v zavodu. Duhovniki smo trije.

Toliko za sedaj. Rad bi napisal še več, pa da morete porabiti ta dopis za prihodnji „Glasbenik“, ga moram vže danes odposlati. Pozdrav vsem znancem in prijateljem!

Jos. Lavtižar.

— **Rudnik**, 20. nov. 1885. — Že večkrat se je v „Cerkv. Gl.“ povdarjalo, naj se iz raznih krajev v listu sporočuje, kako se goji in izvršuje cecilijansko petje. Naj toraj sledeči dopis pomnoži število mnogo drugih te stroke v organu našega društva.

Pri nas se poje v cecilijanskem smislu manj ali več že takoj od početka cecilijinega društva v naši škofiji. S kraja začelo se je z najmanjšem in najložjem n. pr. s koralnimi rezponzoriji, z Molitorjevo mašo, ter se je skušalo petje če dalje bolj uravnati po liturgičnih pravilih. Tudi pevski kor se je če dalje bolj množil. S prva so bile le 3—4 pevke, pozneje jih je bilo 5—6, dalje 9, sedaj jih je že 11, in sicer 7 sopranov in 4 alti. Žal, da nimamo še tenorov, razen g. učitelja-orglavca, in basov; a upamo kmalu do taistih dospeti, kajti med pevskim zborom sta tudi dva dečka, ki postaneta s časom zaupljiva dobra možka glasova; skušalo se bode pa tudi še kaj več sposobnih dečkov k zboru privzeti, da se že z mladih nog pričnejo vežbati v pevski umetnosti, ako se hoče kaj prida doseči. Temelj k temu pa se že postavlja v vsakdanji šoli pri poduku petja po številkini metodi, ki je zares izvrstna, bodisi za glasovni tvor, bodisi za muzično branje (samostojno petje); a žal le premalo je poznana in vporabljena. Smem reči, da je vseh še enkrat hitreji po njej. Prehod iz nje v notno pisavo je otročje lehak. Našemu zboru je vsled tega številikina ali notna muzična pisava ravnoterá.

Po tem ko je naš pevski zbor, kakor sem zgoraj omenil z malim začel, napredoval je še dalje bolj. Začele so se recitovati v *falsobordoni*: *Introitus*, *Graduale*, *Offertorium*, *Communio*; peli so se koralni *Gloria Patri* pri *Introitu*, in kak motet pri darovanji; lani in letos pa se poje že večidel vse pravilno liturgično: *Graduale* in *Offertorium* po skladbah iz „Cerkv. Gl.“ ali Wittovih listov, *Introitus* in *Communio* pa sim ter tje koralno, sicer pa recitovano. Za koral imamo 5 *Graduale*, ozir. *Epitome Gradualis* ter so se pevke kaj hitro privadile na koralne note. Omenim naj še to, da skladbe, od katerih nimamo po več iztisov, pojemo sè stenskih tabel, katere se na velik (*olifant*) papir v 2—3 cm. visocih črkah spišejo, na palčico pribijejo in na steno obesijo od koder z edine table poje ves pevski zbor po številkini ali notni pisavi. Jako želeli bi bilo, da bi se tiskale ali vsaj litografovale take pevske stenske table, ker bi bile veliko ceneje, posebno za velik zbor, kakor za vsakega posameznega ali tudi 2 skupaj kupljeni eksemplari; pa tudi direkcija skladbe je veliko lažja in izvrševanje točneje, ko vsi gledajo le na eno točko skladbe in na dirigenta. Zlasti to velja za manjše kompozicije, ki se lahko spravijo na eno stran; a tudi z daljšimi bi bilo mogoče, ako se napravi stojalo, na katerem se listi lahko obračajo. Naj merodajne osebe blagovolé to stvar prevdariti!

Konečno še pristavljam, da imamo skoraj vsako nedeljo pevske vaje po 1—2 uri, h katerim hodijo pevke in pevci prav marljivo in zaslužijo za njih trud in vnemo očitno pohvalo, pa tudi njih starši, ki jih z veseljem pošiljajo k pevskim vajam, zlasti ker ne dobivajo dosti plačila za njih trud, le nekoliko daril o novem letu in o kaki drugi priliki. Vso čast in zahvalo pa tudi g. učitelju-orglavcu, ki se ne utruji, pevski zbor če dalje bolj izvežbovati in spolnovati, ter blagovoli čas in trud pokladati na altar cecilijanske ideje proti skromni službi za čast Božjo in poveličevanje Božje službe ter v spodbudo pobožnega duha med vernim ljudstvom! Žal, da naši sosedje na Igu jeli so, kakor se čuje, korakati navzdol z že tako vrlo dospеле visočine proti cerkve nevredni trivijalnosti in, kakor se kaže, hočejo opózicijo delati cerkvenim določilom o cerkvenem petji; kajti kjer je mogoče taiste spolnovati a se nalašč prezirajo, ondi je gotovo opozicija; kam pa ona pelje, naj prevdarijo dobro oni, ki jo provzročujejo. Žal, da taki zgledi silno slabo vplivajo in nebranjeni morajo splošno vnemo za cecilijino idejo dušiti. *Sapientia sal!*

Razne reči.

— Preč. g. župnik Josip Lavtižar, predsednik „Cec. društva za dekanijo Kranjsko“, našemu listu uzorni dopisovalec, odpotoval je pretekli teden v Ratisbono na Bavarskem, da se bode ondi na slavnostni višji cerkveno-glasbeni šoli dalje izolikal. Pričakujemo in prepričani smo, da bode g. Lavtižar, ki predobro pozna svoj poklic, mogel še veliko delati v svoji domovini za zboljšanje cerkv. glasbe.

— „Cecilijino društvo“ v Solnogradu obhajalo je dné 19. nov. svoj občni zbor. Občni zbori danes sicer niso nič nenavadnega; a v Solnogradu je bilo to nekaj posebnega, da so pri slovesni sv. maši peli responzorije mesto pevecov na koru gojenci raznih šolskih zavodov, si so imeli svoj prostor po vsej ladiji cerkve. In to je bilo neki krasno.

— Na Dunaji je od 16. do 19. nov. zborovala posebna konferenca glasbenih veščakov in fizikov iz vsih krajev sveta; njena naloga je bila določiti ubiralni ton (Stimmton) za razne glasbene instrumente. Po tehtnih razgovorih določilo se je, naj se v prihodnje ubirajo instrumenti po onem A, ki ima v eni sekundi 870 nihajev t. j. po doslej imenovanem Parižkem A. — Ta sklep pa bode imel veljavo za očitne in privatne glasbene zavode vsih držav.

— Iz dopisa, ki smo ga prijeli že pred par meseci z *N o t r a n j s k e g a*, pa ga ne moremo vreči v koš, posnamemo ob kratkem, da je bila ondi nekje (a ne v deveti deželi) 23. avg. „slovesna“ sv. maša, pri kateri je pel jeden ženski glas „Pred stolom“, mesto *graduala* je bil nek solo za gosli (od J. S. Bacha) dosti revno spremljevan z orglami, kar je trajalo 9 minut. Za *offertorium* je služila neka *Air d' Eglise* iz Alessandro Stradella spremljevana z orglami celih 12 minut. G. dopisnik, vešč muzik a ne duhovnik, nij mogel dalje v cerkvi strpeti; šel je ven in nevoljen vpraša: Bi se li ne moglo in celo moralo od kompetentne strani kaj takega zabraniti?? — Bič v roke in iz cerkve ven!!

Oglasnik.

Te Deum laudamus za mešani zbor in orgle zložil Ig. Hladnik op. 3. Autografovano partituro (posameznih glasov nij) prodaja katoliška bukvarna v Ljubljani po 40 kr. V tej skladbi se vrsté koralni stavki s četvero-glasnimi po načinu Molitorja in drugih skladateljev. Čeravno ni harmonizacija povsodi primerna in pravilna, je vendar celo delo hvale in priporočanja vredno, ker je v cerkvenem slogu zloženo.

Predigre za orglje zložil Danilo Fajgelj op. 15. (a.) Založila „Glasbena matica“ v Ljubljani. Cena? Marljivo, po napredovanji hrepenečim orglavcem bode teh 18 lepih, strogo cerkvenih prediger prav dobro došlo; to so lepi zgledi, kako bi moral spreten orglavec na orglah improvizovati, t. j., iz glave brez priprave preludovati. V 3. taktu 4. številke naj se pripiše za tenor polovna nota *fis*, za bas pa polovna pavza. Namesto ligatur krajših not z dolgimi naj se rajše vsaka nota posebe izrazi.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko zaključimo 8. letnik „Cerkv. Gl.-a“. Ko smo ga bili l. 1878. jeli izdajati, navdajali ste nas skrb in nada: skrb, ker smo dobro znali, kako težavno je ledino orati zlasti ondi, kjer nij le edina trda zemlja, temuč tudi mnogo hrastovih korenin „starih navad“ in predsodkov, kateri, da se iztrebijo, zahtevajo orjaške moči več nego enega samega moža; nada, ker smo bili prepričani, da nas bodo podpirali naši somišljeniki in da reč, katere smo se poprijeli, stoji na eminentno cerkveni podlagi ter sloni na razlogih, katerim se nijeden pameten katolik zoperstaviti ne more. Nismo se varali: skrbi in truda bilo je zadosti, a tu nada naša nij bila zastonj. Našli so se delalci (hvala jim prisrčna!), ki so nam pomagali orati in sejati, dasi tudi (Bogu bodi potoženo) vse seme nij obrodilo. Nekoliko so ga zlobne ptice pozobale; nekoliko, ki je že kalilo, ga je vsahnilo; nekaj ga je trnje zadušilo, a precej ga je pa tudi, ki je vzraslo in doneslo stoteren sad. To nam daje pogum, da se zopet obrnemo do svojih prijateljev, dopisnikov in naročnikov s prošnjo, naj nam zvesti ostanejo in v prihodnje pomagajo, da to, kar smo z božjo pomočjo in Njemu na čast pričeli, nadaljujemo in vkljub vsim oviram tudi zvršimo.

Toraj pridno dopisujte in še v obilnišem številu naročujte na „Cerkveni Glasbenik“, kateri bode tim boljši, čim zdatnejšo duševno in gmotno podporo bode od Vas prejemal.

Naročnina bode našemu listu, kateri bode v sedanji obliki po enkrat na mesec izhajal, dosedanja, namreč po **2 gld. za celo leto**. Udje „Cecilijinega društva“ in cerkve ljubljanske škofije ga dobivajo za **1 gld. 50 kr.** Naročnina pa naj se pošilja

vredništvu in opravništvu

na mestnem trgu št. 10. II. nadstr.

Pridana je listu 12. št. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.